

▲ آیت‌الله حسینعلی منتظری

سخن به میان آورده‌اند همان گونه که مشروعیت فقیه را منوط به پذیرش مردم کرده‌اند، گستره اختیارات کارگزاران نظام اسلامی را نیز وابسته و مقید به میزانی کرده‌اند که مردم معین می‌کنند. در نظریه انتخابی فقیه، که بیشتر نظریه‌های مرحوم آیت‌الله منتظری در کتاب دراسات، آیت‌الله آصفی، آیت‌الله شمس‌الدین و آیت‌الله سیدمحمد

نمی‌توانند در امور جامعه دخالت کنند و طبعاً در این نگره مصلحت‌سنجی حاکم یا کارگزاران نظام اسلامی بدون دیدگاه مردم معنایی ندارد.

✦
۴-۲-۴. اختیارات دولت اسلامی در چارچوب نظریه انتخاب
 غالب کسانی که از ولایت انتخابی فقیه

✦
۴-۲-۳. اختیارات دولت اسلامی در چارچوب نظریه نظارت فقیه
 برخی از ساحت‌های ولایت مقیده فقیه را می‌توانند در قالب نظریه نظارت فقیه حاکم پیگیری کرد، نظریه‌ای که دایره اختیارات حاکم را به صرف نظارت او بر اسلامیت قوانین کشور محدود می‌کند. به تبع، کارگزاران نظام اسلامی نیز دارای اختیاراتی محدود و معین خواهند بود که در قانون مشخص می‌شود. آیت‌الله منتظری در آخرین نظریه‌اش درباره ولایت فقیه، در پاسخ به سؤالاتی که توسط چند نفر از شاگردانش برای رفع برخی از شبهات پیرامون ولایت فقیه مطرح کرده‌اند، در اواخر عمر خویش با نفی ورد نظریه نصب بر این اعتقاد بود که شارع فقط شرایط و شاخص‌های صلاحیت و شأنت فقیه را اعلام کرده است و مشروعیت دینی آن به بیعت صحیح و انتخاب مردم منوط خواهد بود. این مردم هستند که حق دارند کسی را که واجد شرایط است به حاکمیت و تصدی امور خود برگزینند. شکل حکومت دینی نیز تابع شرایط اجتماعی و خواست مردم است (منتظری، ۱۳۸۸: ص ۱۳). ایشان دایره اختیارات فقیه را محدود کرده و به نظارت فقیه فرومی‌کاهد. ایشان می‌نویسد، «از آنجا که ولایت فقها و نظارت آن‌ها محدود به امور شرعی است و نه همه مسائل اجتماعی و اجرایی، انتخاب فقیه از سوی مردم الزاماً به معنای حکومت فقیه و دخالت او در حوزه اجرائیات نیست، بلکه مقصود از آن نظارت او بر اسلامی بودن قوانین مصوب کشور می‌باشد که آن نیز در صورتی است که مردم خواهان برپایی حکومت دینی و تصویب و اجرای قوانین اسلامی در کشور باشند. در غیر این صورت، فقیه غیرمنتخب و وظیفه‌ای بیش از ارشاد، بیان و ابلاغ نظریات خود به مردم ندارد و نمی‌تواند دیدگاه خود را، هر چند با کمک اقلیت، بر اکثریت جامعه تحمیل کند (منتظری، ۱۳۸۸: ص ۲۳). به واقع در این تلقی فقیه و کارگزاران نظام اسلامی دارای اختیاراتی محدود هستند که باید توسط مردم تصویب و اعلام شوند و آنان نیز صرفاً در قالبی حق اعمال قدرت دارند که مردم برای آنان انتخاب می‌کنند یا به توافق می‌رسند. بر این اساس، اگر مردم نخواهند، فقیه یا کارگزاران نظام اسلامی